

POSTANOWIENIE

Dnia 24 stycznia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z wniosku S. K.
przy uczestnictwie Ł. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł.
o ustanowienie służebności przesyłu,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 24 stycznia 2017 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy
od postanowienia Sądu Okręgowego w Łodzi
z dnia 16 marca 2016 r., sygn. akt III Ca 1905/15,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od wnioskodawcy na rzecz uczestnika kwotę 240
(dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów
zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym,

które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący opart na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych. Skarżącego obciążał obowiązek przedstawienia odrębnej i pogłębionej argumentacji jurejdyckiej wskazującej na zaistnienie powołanej okoliczności uzasadniającej przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, zawierającej szczegółowy opis tego, na czym polegają poważne wątpliwości interpretacyjne wraz z podaniem doktrynalnego lub orzeczniczego źródła tych wątpliwości. Ponadto, ze względu na publiczne cele, jakie ma do spełnienia rozpoznanie przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej, skarżący powinien także wykazać celowość dokonania wykładni przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej. Nie istnieje przy tym potrzeba wykładni przepisów prawa, jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii wykładni przepisów, które mają budzić wątpliwości i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. m. in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2015 r., I PK 4/15, niepubl., z dnia 23 kwietnia 2015 r., I CSK 691/14, niepubl. i z dnia 17 marca 2015 r., I PK 4/15, niepubl.).

Przedstawiona przez skarżącego potrzeba wykładni przepisów prawnych została zaprezentowana w sposób, jakby dotyczyła zagadnienia prawnego i sprowadza się do rozstrzygnięcia: 1) czy ujawnienie linii przesyłowej na mapach powszechnie dostępnych spełnia samo w sobie przesłankę „widoczności” urządzeń określoną w art. 292 k.c. w zw. z art. 305⁴ k.c., w szczególności w przypadku zakupu nieruchomości z istniejącą na niej linią podziemną?, 2) czy dopuszczalne

jest stosowanie domniemania z art. 231 k.p.c. na wykazanie wiedzy właściciela o urządzeniach podziemnych na jego działce, czy też należy w tym zakresie przeprowadzić dowód?, 3) kogo w zakresie wykazania wiedzy lub braku wiedzy właściciela o istnieniu linii obciąża ciężar dowodowy? Czy właściciel powinien wykazywać swoją niewiedzę, czy też może ograniczyć się tylko do zaprzeczenia, bowiem ciężar wykazania jego wiedzy o linii obciąża przedsiębiorstwo przesyłowe?, 4) czy pojedynczy element naziemny znajdujący się na sąsiednim gruncie, nie dający wiedzy na temat przebiegu linii, spełnia przesłankę „widoczności” urządzeń określoną w art. 292 k.c. w zw. z art. 305⁴ k.c.?

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zawiera przekonującej argumentacji o istnieniu rozbieżnych ocen prawnych przedstawionych zagadnień, skoro koncentruje się na przytoczeniu odmiennych rozstrzygnięć sądów powszechnych w sprawach o różnych stanach faktycznych. Ponadto wskazane przez skarżącego wątpliwości interpretacyjne, nie mają charakteru abstrakcyjnego, syntetycznego i uniwersalnego, lecz są osadzone w okolicznościach konkretnej sprawy i są pytaniami w tej właśnie sprawie. Zostały one sformułowane bez uwzględnienia zasady związania Sądu Najwyższego podstawą faktyczną rozstrzygnięcia i niemożnością kwestionowania w postępowaniu kasacyjnym oceny dowodów (art. 398³ § 3 i 398¹³ § 2 k.p.c.).

Z podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia wynika, iż magistrale wodociągowe przechodzące przez działki będącą własnością wnioskodawcy, zostały oddane do eksploatacji w listopadzie 1973 r. (G. 15) i październiku 1978 r. (G. 8) i naniesione na mapach odpowiednio w 1973 i 1978 r. Zgodę na budowę magistrali wyrazili ich ówcześni właściciele, otrzymując odszkodowanie za zniszczenia związane z położeniem magistrali, urządzenia wodociągowe, musiały być, zatem dla nich widoczne. Również wnioskodawca nabywając nieruchomość, wiedział, iż przebiegają przez nią urządzenia wodociągowe. Ponadto były one dla niego widoczne, nie tylko z uwagi na ich usytuowanie na ogólnodostępnych mapach, ale również ze względu na posadowienie na sąsiedniej nieruchomości znajdującego się tuż za ogrodzeniem i widocznego wjazdu rewizyjnego. Tymczasem skarżący we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania, czyni założenie, iż nabywając nieruchomość nie wiedział o znajdujących się na niej

urządzeniach przesyłowych, włącz rewizyjny znajdujący się na sąsiedniej nieruchomości nie był widoczny, a „widoczność” urządzeń, zarówno dla niego, jak i dla jego poprzedników prawnych ograniczała się do umieszczenia ich na ogólnodostępnych mapach. Problemy interpretacyjne formułowane we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania muszą osadzać się w podstawie faktycznej rozstrzygnięcia, która w postępowaniu kasacyjnym nie może być kwestionowana. Tymczasem skarżący nie respektuje tej zasady, a wadliwość tą powielił w podstawach skargi formułując zarzut błędu w ustaleniach faktycznych powiązany z naruszeniem art. 233 § 1 k.p.c. czy z przepisami dotyczącymi bezdowodowego ustalenia faktów (art. 229 i 231 k.p.c.). Dodatkowo, nie formułując wprost wniosku o przeprowadzenie nowych dowodów w postępowaniu kasacyjnym, załącza do skargi, dokumentację zdjęciową działki sąsiedniej, na okoliczność, iż posadowiony na niej włącz rewizyjny nie jest widoczny z działki wnioskodawcy. Tego rodzaju motywowanie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania narusza art. 398¹³ § 2 k.p.c.. Skarżący nie zaprezentował, zatem problemów na tle wykładni prawa, które mogłoby stać się podstawą przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, lecz kwestionuje w istocie ustalenia faktyczne i stosowanie przez sąd prawa materialnego w indywidualnych okolicznościach sprawy.

Ponadto problematyka „widoczności” urządzenia w rozumieniu art. 292 k.c. w odniesieniu do urządzeń podziemnych i problemy dowodowe pojawiające się na tym tle, były wielokrotnie przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego, a skarżący nie przedstawił przekonującej argumentacji wskazującej na potrzebę ponownego zajęcia przez Sąd Najwyższy stanowiska w tym przedmiocie. W judykaturze Sądu Najwyższego przyjęto, iż urządzenie widoczne to urządzenie postrzegalne dla każdego przeciętnego uczestnika obrotu. Dla nabycia przez zasiedzenie służebności przesyłu lub służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu nie jest niezbędne, by widoczne elementy trwałego urządzenia, będącego przedmiotem korzystania przez przedsiębiorcę przesyłowego, znajdowały się na nieruchomości, którą obciążać ma ta służebność. W konsekwencji podziemne urządzenia przesyłowe również spełniają przesłankę widoczności, jeżeli z innych łatwo dostępnych danych wynika niewątpliwie, że istnieją (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2002 r.,

V CKN 972/00, OSP 2003, nr 7-8, poz. 100; z dnia 6 lipca 2011 r., I CSK 157/11, Biul. SN 2011, nr 11, s. 12; z dnia 26 lipca 2012 r., II CSK 752/11, niepubl., z dnia 6 lipca 2011 r., I CSK 157/11, Monitor Prawniczy 2012, nr 9, s. 483-485). Ograniczenia we władaniu nieruchomością ujawniają się już wtedy, gdy przedsiębiorca zajął oznaczoną część tej nieruchomości i rozpoczął prace związane z posadowieniem urządzeń. W przypadku braku wiedzy o urządzeniu podziemnym u kolejnego właściciela, przesłanka widoczności urządzenia zostanie zrealizowana, jeżeli urządzenie zostało tak oznakowane, że właściciel obiektywnie oceniając mógł i powinien taką wiedzę posiadać, stwierdzając istnienie na gruncie oznaczeń wymaganych właściwymi przepisami dla danego rodzaju urządzenia podziemnego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 6 lipca 2011 r., I CSK 157/11, OSNC-ZD 2012, nr 2, poz. 45; z dnia 16 stycznia 2013 r., II CSK 289/12, niepubl. i z dnia 14 lutego 2013 r., II CSK 389/12, OSNC - ZD 2014, nr 1, poz. 3, z dnia 24 maja 2013 r., V CSK 287/12, OSNC 2014, nr 2, poz. 20, z dnia 15 kwietnia 2016 r., I CSK 226/15, niepubl.).

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3, 99 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. oraz § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 5 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804).